

3. Ἐγένετο ἡ ἐναρξίς τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ΚΒ' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Κέντρου, ἡ ὁποία θὰ περιλάβῃ μελέτας τῶν συντακτῶν τοῦ Κέντρου, ἀναφερομένης εἰς ἐνδιαφέροντα θέματα τοῦ ἐκ παραδόσεως ἑλληνικοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ τὴν βιβλιογραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1968 - 1971 καταρτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν συντακτῶν Ἀγγέλου Δευτεραίου καὶ Γεωργίου Αἰκατερινίδου.

4. Ἦρχισεν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου καὶ συνεχίζεται ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία διὰ τὴν ἔκδοσιν τόμου δημοδῶν μελωδιῶν ἐκ τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἔργου τῆς μουσικολογικῆς ἐπεξεργασίας αὐτοῦ ἀνατεθέντος ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν μουσικολόγον κ. Σπυρ. Περιστέρην.

Δ'. Λαογραφικαὶ ἀποστολαί.—Ἐξετελέσθησαν ἐπιτυχῶς τρεῖς λαογραφικαὶ ἀποστολαὶ πρὸς περισυλλογὴν λαογραφικῆς ὕλης καὶ ἠχογράφησιν δημοδῶν ἀσμάτων καὶ μελωδιῶν, ἤτοι ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Στεφ. Ἡμέλλου εἰς Ἄνδρον (20 ἡμέραι), ὑπὸ τοῦ συντάκτου Ἀγγέλου Δευτεραίου εἰς Κύθηρα καὶ Ἀντικύθηρα (30 ἡμέραι) καὶ ὑπὸ τοῦ συντάκτου Γεωργίου Αἰκατερινίδου εἰς Μῆλον - Σίφνον (30 ἡμέραι).

Ε'. Βιβλιοθήκη.—Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρου εἰσήχθησαν 244 δημοσιεύματα.

Τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἀποκείμενον ὕλικόν ἐχρησιμοποίησαν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι ἐρευνηταί. Πρὸς τούτοις παρεσχέθησαν δι' ἀλληλογραφίας εἰς ἀλλοδαποὺς ἐρευνητὰς ἐπιστημονικαὶ πληροφορίαι ἀφορῶσαι εἰς ἑλληνικὰ λαογραφικὰ θέματα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1973

Ὁ Διευθυντὴς

Στέφανος Ἡμέλλος

Γ'.

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Ἐρέυνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1973.

Προσωπικόν.—Διευθυντής: Α. Βρανούσης.—Συντάκται: Β. Σφυρόερας, ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Γ. Παπαδημητρίου, Δ. Σοφιανός δ.Φ. Ἀπὸ 27 Φεβρ. 1973 ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν καὶ ἡ προσφάτως διορισθεῖσα εἰς θέσιν συντάκτου (ΦΕΚ 48/13 - 2 - 73 τευχ. Γ') Ἰωάννα Κόλια δ.Φ. — Παραμένουν εἰσέτι κεναὶ 4 ὀργανικαὶ θέσεις συντακτῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ Β. Σφυρόερας ἠσχολήθη ἀποκλειστικῶς μὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευασθὲν καὶ ἐκδιδόμενον « Ἀρχεῖον Ψαρῶν ».

Ἔργασια τρεχούσης φύσεως, ἣτοι ἀποδελτιώσεις πηγῶν καὶ βοηθημάτων, βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωσις, ἐμπλουτισμὸς βιβλιοθήκης, ταξινόμησις καὶ καταγραφή ἀποθησανοιζόμενου ὕλικου, ἐξυπηρέτησις ἐρευνητῶν, διοικητικὰ καὶ λογιστικὰ θέματα (διενέργεια μειοδοτικῶν διαγωνισμῶν, ἀγοραὶ βιβλίων κτλ.) ἀπασχόλησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὸν διευθυντὴν καὶ τοὺς συντάκτας τοῦ Κέντρου.

Παραλλήλως τὸ ἐπιστημονικόν προσωπικόν τοῦ Κέντρου, καίτοι ὀλιγαριθμώτατον, διενήργησεν ἐρευνητικὰς ἀποστολάς, προήγαγε τὰ ὑπὸ ἔκδοσιν δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου, μετέσχευ ἐνεργῶς εἰς διεθνῆ ἐπιστημονικὰ συνέδρια, παρουσίασε δὲ καὶ ἴδια δημοσιεύματα.

Ἐρευνητικαὶ ἀποστολαί.—Ὁ συντάκτης Β. Σφυρόερας, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ εἰδικοῦ φωτογράφου, μετέβη κατὰ μῆνα Μάρτιον εἰς Ἑρέτριαν Εὐβοίας, ὅπου ἠρεύνησε τὸ ἀρχεῖον τῶν ἐγκατασταθέντων ἐκεῖ Ψαριανῶν. Ἐταξινομήσε 1.500 περίπου ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1825 - 1831, ἐξ ὧν ἐφωτογράφησε περίπου 700, τῶν ἐτῶν 1825 - 1827, προκειμένου νὰ περιληφθοῦν ταῦτα εἰς τὸ ὑπὸ ἔκδοσιν «*Ἀ ρ χ ε ἰ ο ν Ψ α ρ ῶ ν*». Ὁμοίαν ἀποστολὴν ἐπραγματοποίησε καὶ εἰς Ὑδραν κατὰ μῆνα Ἰούνιον.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Α. Βρανούσης, εὐρεθεὶς εἰς Χίον κατὰ μῆνα Μάιον, ἐξήτασε τὰ χειρόγραφα τῆς ἐκεῖ Βιβλιοθήκης Κοραῆ καὶ ἐφωτογράφησεν, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, 20 περίπου κώδικας. Μεταξὺ τούτων 3 ἢ 4 κώδικες προερχόμενοι ἐκ Μετεώρων καὶ πολλὰ αὐτόγραφα τοῦ Κοραῆ.

Κατὰ μῆνα Ἰούλιον ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Α. Βρανούσης καὶ ὁ συντάκτης Α. Σοφιανός, συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ εἰδικοῦ φωτογράφου, διενήργησαν ἐρευνητικὴν ἀποστολὴν εἰς Ζαγοράν, Μηλέας, Ἐλασσόνα, Κοζάνην, Μετέωρα καὶ Ἰωάννινα.

Ἀπὸ τὰς παλαιὰς βιβλιοθήκας Ζαγοραῖς καὶ Μηλεῶν ἐφωτογραφήθησαν, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, 50 περίπου χειρόγραφα καὶ τινα σπάνια ἔντυπα, προερχόμενα ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ Πρίγκου, τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Γ', τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ, τοῦ Φιλιππίδη, τοῦ Κωνσταντᾶ κ.ά.

Εἰς τὴν παρὰ τὴν Ἐλασσόνα Μονὴν Ὀλυμπιωτίσσης ἐφωτογραφήθησαν ἱστορικὰ κείμενα (χρονικά, ἐνθυμήσεις κτλ.) ἐκ 12 κωδίκων.

Εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Κοζάνης ἐφωτογραφήθησαν τὰ ἐν αὐτῇ ἀποκείμενα τεύχη τῆς «*Ἐφημερίδος*» (1792 - 1794), σπάνια ἔντυπα καὶ 6 χειρόγραφα.

Εἰς Μετέωρα ἐξητάσθησαν, προσδιωρίσθησαν καὶ ἐταξινομήθησαν νεωστὶ εὐρεθέντα φύλλα χειρογράφων καὶ ἔγγραφων.

Εἰς Ἰωάννινα ἠρευνήθησαν χειρόγραφα ἀποκείμενα εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, εἰς τὴν Ζωσιμαίαν Βιβλιοθήκην, εἰς τὸν ναὸν Ἀρχιμανδρείου καὶ εἰς ἰδιωτικὴν συλλογὴν. Ἐφωτογραφήθησαν, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, 18 κώδικες καὶ ὑπερκατὸν ἔγγραφα (πατριαρχικὰ σιγίλλια κλπ.) τοῦ Μουσείου, 8 κώδικες τῆς Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης, 9 κώδικες καὶ ὑπερπεντήκοντα ἔγγραφα τοῦ Ἀρχιμανδρείου, 6 κώδικες καὶ 20 ἔγγραφα ἰδιωτικῆς συλλογῆς. Ἐκ κώδικος τοῦ Ἀρχιμανδρείου ἀτεκολλήθησαν καὶ συνηρμολογήθησαν τεμάχια πολυτίμων ἐγγράφων τοῦ ἸΔ' αἰῶνος, ἐξ ὧν τὰ τέσσαρα χρονολογημένα καὶ φέροντα ὑπογραφὰς γνωστῶν ἱστορικῶν προσώπων τῆς ἐποχῆς. Εἰς λανθάνοντα ἀκατάγραφον κώδικα εὐρέθησαν, ἐν ἐπισήμῳ ἀντιγράφῳ, καὶ ἐφωτογραφήθησαν διαθηκαὶ μελῶν τῆς ἐξ Ἰωαννίνων οἰκογενείας τῶν ἐν Βενετίᾳ γνωστῶν τυπογράφων Γλυκῶν ἢ Γλυκῆδων (ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰ.). Ἐφωτογραφήθησαν ἐπίσης ἀντίγραφοι τοῦ «*Κουβαρά*», ἥτοι τοῦ μεσαιωνικοῦ «*Χρονικοῦ τῶν Ἰωαννίνων*» (ΙΔ' αἰ.) καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ τοπικῆς χρονογραφίας, ὡς καὶ χειρόγραφα περιέχοντα ἔργα τοῦ Ἰωάννου Βηλαρά (1771 - 1823).

Ἐκδόσεις.—Τὸ «*Ἀ ρ χ ε ἰ ο ν Ψ α ρ ῶ ν*», καταρτισθὲν καὶ ἐκδιδόμενον ὑπὸ Β. Σφυρόερα, ἐξετυπώθη ἤδη κατὰ τὸ ἤμισυ, καὶ ὁ Α' τόμος (ἐξ ὑπερξεκασίων σελίδων μεγάλου σχήματος, περιλαμβάνων 480 ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1821 - 1824) θὰ τεθῆ εἰς κυκλοφορίαν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1974, ὅτε συμπληροῦνται 150 χρόνια ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν.—Ἡ Ἐ φ η μ ε ρ ῖ ς τῶν ἐτῶν 1791 - 1797, δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῶν συνεργατῶν τοῦ Ρήγα, καταρτιζομένη εἰς πλῆρες σῶμα διὰ τῆς φωτογραφήσεως τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος διασωθέντων τευχῶν αὐτῆς, ἐπανεκδίδεται φωτοτυπικῶς μὲ ταχὺν ρυθμὸν. Ἐξετυπώθησαν ἤδη ὁ Α' τόμος, τοῦ ἔτους 1791 (σελίδες 600) καὶ ὁ Β' τόμος, τοῦ ἔτους 1792 (σελίδες 892).—Τὰ Χ α ρ ἄ γ μ α τ α τοῦ Π α ρ θ ε ν ῶ ν ο ς, ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Α. Ὁρλάνδου τῆ συνερ-

γασία Α. Βρανούσης, ἔχουν ἀπὸ μακροῦ ἐκτυπωθῆ καὶ δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ἢ συμπλήρωσις τοῦ τόμου διὰ φωτογραφικῶν πινάκων ἐκτὸς κειμένου.— Εὐρίσκονται ἐπίσης εἰς τὸ τυπογραφεῖον τὰ *Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων* (τόμος Β'), ἡ κριτικὴ ἐκδοσις τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ Γεωργίου Χούμνου, παρασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Γ. Μέγα, καθυστερημένοι τόμοι τῆς *Ἐπετηρίδος* τοῦ Κέντρου κ.ἄ.

Τὸ **Φωτογραφικὸν Ἀρχεῖον** τοῦ Κέντρου ἐπλουτίσθη σημαντικῶς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς μικροταινίας (*microfilms*) καὶ φωτογραφίας χειρογράφων κωδικῶν, ἱστορικῶν ἐγγράφων καὶ σπανίων ἐντύπων. Πλουσία ὑπῆρξεν ἡ σχετικὴ συγκομιδὴ τῶν ἐρευνητικῶν ἀποστολῶν τοῦ Κέντρου εἰς Χίον, Ζαγοράν, Μηλέας, Ὀλυμπιώτισσαν, Κοζάνην, Ἰωάνναινα, Ἐρέτριαν καὶ Ὑδραν. Εἰς τὰ ἀνωτέρω προσετέθη παρόμοιοι ὑλικὸν προερχόμενοι ἐξ Ἀγίου Ὁρους, ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, ἐκ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, ἐκ Ρουμανίας, Ἀμερικῆς (Πανεπιστήμιον Yale) κ.ἄ.

Εἰς τὰς **Συλλογὰς** τοῦ Κέντρου προσετέθη χειρόγραφος κώδιξ περιέχων τὴν («Γεωγραφίαν») τοῦ Ἀθανασίου Ψαλῖδα (1768 - 1829). (ἀρ. πρωτ. 1347/23 - 6 - 73).

Εἰς τὴν **Βιβλιοθήκην** τοῦ Κέντρου εἰσήχθησαν (ἐξ ἀγορῶν, ἀνταλλαγῶν ἢ δωρεῶν) 295 τόμοι βιβλίων καὶ περιοδικῶν (ἀρ. βιβλίον εἰσαγωγῆς 5.382 - 5.676).

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος προσήλθον εἰς τὸ Κέντρον ἢ ἀπετάθησαν δι' ἀλληλογραφίας καὶ ἐξυπηρετήθησαν ποικιλοτρόπως δεκάδες ἐρευνηταὶ ἢ ἐκπρόσωποι ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων. Μεταξὺ τῶν ἄλλων οἱ καθηγηταὶ Ἐμμ. Κριαρᾶς, Α. Πολίτης, Ρ. Torring, ὁ Κύπριος Κ. Κύρρης, ὁ ἐν Βερολίῳ D. Reinsch, ὁ ἐν Γενεύῃ B. Bouvier, ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Σπουδῶν J. Darrouzès κ.π.ἄ.

Συμμετοχὴ εἰς Διεθνῆ Συνέδρια.— Ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Α. Βρανούσης, ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Βυζαντινῶν Σπουδῶν, εἶχε τὴν εὐθύνην τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐν Χίῳ συνελθούσης κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον *Συνόδου* τῆς *Διεθνοῦς Ἐνώσεως Βυζαντινῶν Σπουδῶν*. Διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν φιλοτιμῶς εἰργάσθη καὶ πολλὰς ὑπηρεσίας προσέφερεν ἡ συντάκτις Ἰωάννα Κόλια.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου εἶχεν ἐπίσης ὀρισθῆ εἰσηγητῆς ἢ συνεισηγητῆς εἰς δύο Διεθνῆ Συνέδρια, ἦτοι:

— Εἰς τὸ *II Convegno Internazionale di Storia della Civiltà Veneziana* (Βενετία, 3 - 6 Ὀκτωβρίου), ὅπου ἐπραγματεύθη τὸ θέμα «*La stampa veneziana e la prima letteratura neellenica*», καὶ

— εἰς τὸ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς UNESCO, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς *Association Internationale d'Études du Sud - Est Européen*, ὀργανωθὲν ἐπιστημονικὸν συμπόσιον μετὰ τίτλον *Istanbul à la jonction des cultures balkaniques* κτλ. (Κωνσταντινούπολις, 15 - 20 Ὀκτωβρίου), ὅπου ἐπραγματεύθη τὸ θέμα «*La vie intellectuelle à l'âge des drogmans*».

Εἰς ἀμφότερα τὰ Συνέδρια μετέβη ἀδαπάνως διὰ τὴν Ἀκαδημίαν καὶ εἰς βάρους τῶν ἡμερῶν τῆς κανονικῆς του ἀδείας. Ἐποφεληθεὶς δὲ τῆς εὐκαιρίας, ἐπεσκέφη βιβλιοθήκας, ἀρχεῖα καὶ Ἰνστιτούτα τῆς Βενετίας, τῆς Τεργέστης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἰς Τεργέστην ἐπεσήμανεν ἀρχεακτὸν ὑλικὸν περὶ Λάμπρου Κατσώνη, εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν χειρόγραφα Φαναριωτῶν ἀξιοματούχων τῆς Πύλης (Μεγάλων Διερχομένων κ.ἄ.) εἰς τὴν τουρκικὴν, ἐνεπίγραφα μουνσειακὰ ἀντικείμενα προερχόμενα ἐξ Ἀγίου Ὁρους κ.ἄ., τῶν ὁποίων ἐπρομηθεύθη καὶ φωτογραφίας.

Ἀθῆναι, 19 Δεκεμβρίου 1973

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου

Α. Βρανούσης